

REGIONAL ECONOMY AND CROSS-BORDER COOPERATION

Vasyl Monynets, Postgraduate Student

*State Institution SI “Institute of Regional Research
named after M.I. Dolishniy of the NAS of Ukraine”*

Lviv, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-222-7-21>

TRANSFORMATION OF REGIONAL ECONOMIC POLICY OF UKRAINE UNDER CONDITIONS OF MARTIAL LAW

ТРАНСФОРМАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Війна в Україні спричинила величезну гуманітарну кризу, руйнування економіки держави, проблеми на товарних ринках, переривання фінансових потоків, переміщення людей і значні руйнації житла та інфраструктури. У більшості регіонів велика кількість біженців спричинила навантаження на різні сфери діяльності. Порушення ланцюгів поставок і фінансових мереж, зростання цін на продукти харчування та енергоносії, а також підвищене сприйняття ризиків інвесторами негативно вплинуть на регіональне зростання, посиливши бідність, створюючи продовольчу небезпеку. Наростання політичної невизначеності може створити фрагментацію мереж торгівлі та надходження іноземних інвестицій, які відігравали фундаментальну роль у скорочення бідності, стабільності цін, а також енергетичній та продовольчій безпеці.

Як продовження заходів, які спричинені російською військовою агресією, Указом Президента України воєнний стан в Україні продовжено до 23 серпня 2022 р. [1]. Воєнний стан делегував органам публічної влади та військовому командуванню повноваження, які дозволять усунути загрози, створені збройною агресією та захистити незалежність держави, її територіальну цілісність. Зазначений правовий режим передбачає відповідні дії щодо належного функціонування економічної системи держави [2]. Звідси постають питання щодо змін у економічній політиці у воєнний період, в т. ч. на регіональному рівні.

Державна економічна політика по своїй сутності має забезпечити формування та досягнення (на основі відповідної програми) економічних цілей держави, які дозволяють вирішення завдань економічного розвитку відповідно до інтересів країни [3]. Регіональний складник державної політики матиме свої особливості, враховуючи загальну військово-політичну та соціально-економічну ситуацію на різних територіях.

У період військового стану регіональну економічну політику має бути переорієнтовано на підтримання дієздатного соціально-економічного стану регіонів, які не є тимчасово окупованими; стабілізації рівня життя населення та гарантування соціальних стандартів (в т. ч. для внутрішньо переміщених осіб); використання наявного потенціалу регіонів; забезпечення роботи органів публічної влади, організації подальшої роботи переміщених підприємств, установ, організацій; стабілізування рівня безробіття; перенаправлення наявної робочої сили на актуальні сектори господарства; підтримання підприємницької діяльності.

Війна суттєво впливає на регіональну економіку через великі та непередбачувані зміни в русі людей і товарів, що призводить до серйозних соціальних наслідків. Подолання багатьох побічних ефектів конфлікту, включаючи перебої на ринку товарів, відсутність продовольчої безпеки та підвищену нестабільність фінансових ринків потребуватиме вичерпного списку пріоритетів політики, що на регіональному рівні охоплює додатково сферу

освіти, охорону здоров'я, системи безпеки та інші основні послуги. Потрібні узгоджені зусилля для розміщення біженців, задоволення їхніх основних потреб та сприяння інтеграції в приймаючі громади. Належним чином сформована політика системи безпеки може захистити вразливі групи від підвищення споживчих цін. Щоб задовольнити підвищені локальні потреби та компенсувати шкоду, завдану довгостроковому зростанню, необхідні кардинальні реформи для покращення регіонального бізнес-клімату, зміцнення людського капіталу та підвищення продуктивності.

Безпосереднім пріоритетом є підтримка зусиль з надання гуманітарної допомоги на рівні регіонів. Важливим стає розробка регіонального підходу для справедливого розподілу житлової площі та можливе поселення внутрішньо переміщених осіб (ВПО) через конфлікт [4]. Можливо покращити економічні результати на основі залучення грантів, а не позик та узгодивши міжнародну підтримку з інтересами України [5].

Регіональні органи державної влади повинні розширити та зміцнити системи соціального захисту, щоб пом'якшити вплив підвищення цін на продукти харчування та енергоносії, захищаючи важливі послуги (охорона здоров'я, освіта). Необхідно уникати неефективної політики, такої як енергетичні субсидії, контроль цін та експортні квоти. Щоб зберегти фіскальний простір, підтримка може бути спрямована на найуразливіші верстви населення. Експортери сировинних товарів, які зазнають додаткових фінансових надходжень, можуть інвестувати ці прибутки в захист і покращення людського капіталу та прискорення реформ ділового клімату.

У найближчій перспективі необхідно докласти зусиль щодо енергетичної безпеки у напрямках підвищення енергоефективності та диверсифікації джерел імпорту енергії. Останнє вимагатиме значних інвестицій в інфраструктуру (трубопроводи та термінали рідкого природного газу) [4]. У довгостроковій перспективі необхідне прискорення переходу до низьковуглецевих джерел енергії, заохочуючи інвестиції у відновлювані джерела енергії.

Торговельні обмеження на продовольчі товари посилюють коливання глобальних цін на продукти харчування та їх вплив на бідність, тому доцільним буде фінансова підтримка домогосподарств. Заходи політики щодо підвищення продуктивності підприємців можуть також включати цільову підтримку виробників у подоланні зростання цін на сировину та інвестиції, спрямовані на просування систем сільського господарства. Удосконалення ланцюгів поставок для зменшення втрат продовольства після збирання посівів при цьому, покращення зв'язку виробництва зі споживанням також буде ключовим. Важливим є створення різноманітних додаткових маршрутів і розширення пропускну здатності на транспортних мережах.

Підвищення рівня зайнятості у воєнний час може бути забезпечено мобільністю робочої сили, що дозволить зміцнити її адаптивність, підвищить конкурентоспроможність та ефективне використання. Трудова мобільність має забезпечити успішне функціонування підприємств, розташованих поза зоною бойових дій та переміщених із небезпечних територій.

Отже, проблематика трансформації регіональної економічної політики України в умовах воєнного стану є вкрай актуальною, адже наша країна опинилася в безпрецедентній кризі соціально-економічної сфери, що породжена війною. В період дії воєнного стану питання, які необхідно вирішити на регіональному рівні в економічній системі, мають бути сформовані у напрямках підтримання економічної дієздатності регіонів; забезпечення певного прийняттого рівня життя на неокупованих територіях, забезпечення основними соціально важливими публічними послугами у сфері соціального захисту та житлово-комунального господарства; стабілізації рівня безробіття; організації роботи переміщених підприємств, установ та суб'єктів підприємницької діяльності; нарощування мобільності робочої сили; регулювання цінової політики; гарантування продовольчої безпеки на основі постачання та випуску товарів першої необхідності відновлення логістичних ланцюгів, громадського транспорту та функціонування пошкоджених інфраструктурних об'єктів.

Література:

1. Про продовження строку дії воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 17.05.2022 р. № 341/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2022#n2>.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
3. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін. ; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. 820 с.
4. Interim Report March 2022: Economic and Social Impacts and Policy Implications of the War in Ukraine. OECD Economic Outlook. Paris, 2022. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/4181d61b-en/index.html?itemId=/content/publication/4181d61b-en>.
5. Becker T. et al. A Blueprint for the Reconstruction of Ukraine. CEPR Rapid Response Economics, Center for Economic Policy Research, London, 2022. 31 p.